

دبیرستان غیر دولتی دخترانه فروغ دانش پویا

سوالات مطالعات اجتماعی هشتم

(درس ۱ تا ۱۲)

تهیه و تنظیم: سرکار خانم مژگان حاجی علی

سال تحصیلی: ۱۴۰۰-۹۹

درس اول: «تعاون ۱»

۱- منظور از تعاون چیست؟

تعاون به زبان ساده یعنی همکاری و یاری رساندن به یکدیگر.

۲- چرا انسانها نمیتوانند اعمال و رفتار و زندگی خود را از اجتماع جدا کنند؟

از آنجایی که انسان هم موجودی اجتماعی و هم مسئول، آفریده شده است؛ هیچکس نمیتواند اعمال و رفتار و زندگی خود را از اجتماع جدا کند و بگوید من میخواهم زندگی آسوده ای داشته باشم، نسبت به آنچه در جامعه میگذرد و اتفاقاتی که برای دیگران میافتد، بی تفاوت بمانم و زندگی خود را از دیگران جدا کنم.

۳- خداوند در قرآن کریم در زمینه همکاری فرد با اجتماع چه فرموده؟

در کارهای نیک و پرهیزکاری، یکدیگر را یاری کنید؛ و در گناه و ستمکاری همکاری نکنید.

۴- چرا خداوند از ما خواسته که در امور ناپسند و ستمکاری همکاری نکنیم؟

همکاری نکردن در گناه یعنی اینکه اگر کسی کار ناپسند یا گناهی انجام میدهد ما او را تشویق نکنیم یا طوری رفتار نکنیم که انگار با او موافق هستیم. همکاری نکردن در گناه گاهی به این صورت است که مقدمه انجام آن گناه را برای خود یا دیگران فراهم نکنیم.

۵- جلوه ها و شکل های گوناگون تعاون را نام ببرید؟

اظهار دوستی و محبت، همدلی و خوشحال کردن یکدیگر، هدیه دادن، کوشش برای ایجاد صلح و آشتی میان انسان ها، عیادت از بیمار، قرض دادن، رفع مشکلات مردم و یاری رساندن به آنها در گرفتاری ها، مشارکت کردن برای رفع نیازهای مالی فقرا، امر به معروف و نهی از منکر و....

۶- تعاون در چه سطوحی اتفاق می افتد؟

تعاون ممکن است در سطح خانواده، و خویشاوندان، مدرسه، محله، شهر و روستا یا اعضای جامعه صورت بگیرد.

۷- نتیجه همکاری و همدلی در خانواده چیست؟

همکاری و همدلی در خانواده باعث صمیمیت و محبت بیشتر بین اعضای خانواده میشود. با تقسیم وظایف و مسئولیت ها، هر عضوی از خانواده احساس میکند که مفید است و همه کارهای خانه بر دوش یک نفر قرار نمیگیرد.

۸- پیامبر اکرم و امامان بزرگوار در چه کارهایی با خانواده خود همکاری داشتند؟

پیامبر اکرم و امامان بزرگوار با اعضای خانواده خود، کمال همکاری را داشتند و در کارهایی مانند **دوشیدن شیر چارپایان**، **آسیاب کردن گندم و جو و نظافت خانه**، همکاری میکردند.

۹- چند نمونه از همکاری در مدرسه را نام ببرید؟

برای مثال همکاری در نظافت کلاس و مدرسه، کمک به همکلاسی هایی که در درس ضعیف هستند، همکاری در مراسم صبحگاهی و از این قبیل.

۱۰- نتیجه همدلی و همکاری در یک محله چیست؟

همدلی و همکاری بین افرادی که در یک محله زندگی میکنند، علاوه بر ایجاد صمیمیت و همبستگی، موجب میشود که کارها بهتر پیش برود.

۱۱- جلوه هایی از تعاون در محله را بنویسید؟

عیادت از همسایه بیمار، کمک و خوشامدگویی به همسایه جدیدی که نقل مکان نموده، همکاری در نظافت و پاکیزگی محله و مراقبت از اموال عمومی و همکاری در جشن های مراسم مختلف از جلوه های تعاون در محله است.

۱۲- این سخن از کیست؟ با همسایه ات خوش رفتاری کن تا مسلمان راستین باشی .؟

این سخن از امام صادق (ع) است .

امام صادق (ع) فرمودند : با همسایه ات خوش رفتاری کن تا مسلمان راستین باشی .

نکات درس :

همه ما انسان ها در مقابل خداوند متعال نسبت به خود ، دیگران و محیطی که در آن زندگی می کنیم ، مسئول هستیم .

درس دوم: «تعاون ۲»

۱- آیا تعاون تنها به خانه و مدرسه و محله محدود می شود؟

خیر، تعاون، تنها به خانه و مدرسه و محله، محدود نمیشود. گاهی افراد نیکوکار در سطح جامعه به صورت فردی و گاهی به صورت گروهی به دیگران یاری میرسانند و کمک میکنند.

۲- انفاق چیست؟

افراد از طریق بخشش مال، علم، توانایی ها، و وقت خود به کسانی که نیازمند هستند، یاری میرسانند. به این بخشش «انفاق» میگویند.

۳- خداوند در مورد انفاق در سوره آل عمران آیه ۹۲ چه فرموده؟

هرگز به نیکی نمیرسید مگر اینکه از آنچه دوست دارید، انفاق کنید...

۳- چند موسسه خیریه نام ببرید؟

از این قبیل مؤسسات میتوان انجمن های حمایت از بیماران خاص، انجمن های نگهداری از معلولین و سالمندان، درمانگاه های خیریه، مؤسسات نگهداری و حمایت از ایتمام* و خیرین مدرسه ساز و کتابخانه ساز را نام برد.

۴- وظیفه خیرین مدرسه ساز چیست؟

خیرین مدرسه ساز با استفاده از توانمندیهای خود و دیگر افراد یا نهادهای نیکوکار به ساختن یا تعمیر و نوسازی و تجهیز مدارس میپردازند و این مدارس را به صورت رایگان در اختیار وزارت آموزش و پرورش، قرار می دهند. خیرین مدرسه ساز می توانند نام خود یا پدر و مادر یا هر نامی را که بخواهند، روی مدرسه بگذارند.

۵- وقف چیست؟

یکی دیگر از اقدامات بسیار خوب به منظور انفاق و تعاون در جامعه، وقف است.

۶- وقف در روزگاران قدیم را توضیح دهید؟

وقف از روزگاران بسیار قدیم در ایران وجود داشته است. از دیرباز افراد نیکوکار بناهایی مانند **مدرسه علمیه، پل، کاروانسرا، آب انبار و حمام عمومی** می ساختند تا مردم بتوانند از آنها استفاده کنند. گاهی نیز دستور میدادند از منافع و درآمدی که از فعالیتی در یک مکان حاصل می شود مثلاً از **زمین کشاورزی یا کارگاه تولیدی**، به افراد نیازمند کمک شود. برخی وقف ها آن چنان مهم هستند که گاهی می توانند جریان های **فرهنگی، علمی، جغرافیایی یا سیاسی** یک شهر را تغییر بدهند.

۷- موقوفات چیست؟

به اموال و داراییهایی که وقف میشود، **موقوفات** میگویند و کسی حق تصرف در آنها را ندارد.

۸- حکم موقوفات چیست؟

کسی حق تصرف در آنها را ندارد یعنی تا ابد باید به همان صورت که **واقف*** معین نموده است، استفاده شود.

۹- واقف کیست؟

به کسی که چیزی را وقف می کند، **واقف** می گویند.

۱۰- چه سازمانی مسئولیت اداره موقوفات را بر عهده دارد؟

سازمان اوقاف و امور خیریه مسئولیت اداره موقوفات هر منطقه را به عهده دارد.

۱۱- یکی از انواع وقف چیست، توضیح دهید؟ / وقف گروهی یا خانوادگی را توضیح دهید؟

یکی از انواع وقف، وقف گروهی یا خانوادگی است. در این نوع وقفها، چند نفر یا اعضای یک خانواده که هر یک به تنهایی توانایی کافی برای وقف ندارند، با مشارکت مالی یکدیگر، وقفی را انجام داده و به این ترتیب، همه در پاداش این کار نیک و خوشحال نمودن دیگران، شریک میشوند.

۱۲- شرکت های تعاونی را تعریف کنید ؟

هرگاه گروهی از مردم برای رفع نیازهای معیشتی و شغلی خود دور هم جمع شوند و بر طبق قانون تعاونی ها، در فعالیتی سرمایه گذاری و همکاری کنند و در سود و زیان آن شریک شوند، در واقع یک شرکت تعاونی، تأسیس کرده‌اند و هر یک از آنها را عضو شرکت تعاونی مینامند.

۱۳- تفاوت شرکت های تعاونی با شرکت های خصوصی چیست؟

در تعاونی، همه افراد با هم برابر هستند یعنی هر کس با هر مقدار سرمایه (سهم) عضو شود، یک حق رأی دارد. در حالی که در شرکتهای غیرتعاونی، هر کس سرمایه و سهامش بیشتر است، قدرت بیشتری در تصمیم گیری ها دارد.

۱۴- هدف مشترک تعاونی ها چیست ؟

در شرکتهای تعاونی، گروهی از افراد به طور داوطلبانه برای یک هدف مشترک تلاش میکنند. هدف شرکت های تعاونی معمولاً حل مشکلات اقتصادی و ایجاد رفاه و زندگی بهتر برای اعضای آن است و منافی نیز که از همکاری و فعالیت گروهی (جمع) حاصل می شود، به طور برابر و یکسان بین همه اعضا، توزیع میشود.

نکات درس :

- ۱- امام علی (ع) می فرمایند : هرگاه تهی دست شدید ، با صدقه دادن ، با خداوند تجارت کنید .
- ۲- مثال انفاق در قرآن : کسانی که اموال خود را در راه خدا انفاق می کنند ، همانند بذری هستند که هفت خوشه بروی آنده که در هر خوشه ، یکصد دانه می باشد .
(این دو نکته در کتاب وجود ندارند بلکه ، در فیلم آموزشی ذکر شده اند .)
- ۳- گاهی افراد نیکوکار در قالب سازمان های مردم نهاد و موسسات خیریه به یاری نیازمندان یا حل برخی از مشکلات جامعه می پردازند.
- ۴- همه این سازمان ها و موسسات باید برای فعالیت های خود از وزارت کشور ، مجوز بگیرند .
- ۵- قوانین شرکت های تعاونی :
  - ۱- انتخاب هیئت مدیره از بین اعضا.
  - ۲- تعداد اعضا باید حداقل ۷ نفر باشد .
  - ۳- مشارکت و رای همه اعضا در تصمیم گیری ها .

((در ویدیوی آموزشی ذکر شده است .))

درس سوم: «ساختار و تشکیلات دولت»

۱- منظور از قوه مجریه چیست؟ به طور کامل توضیح دهید. / قوه مجریه از چه کسانی تشکیل شده؟

قوه مجریه همان دولت و سازمانهای وابسته به دولت است. ریاست قوه مجریه، برعهده رییس جمهور است که پس از مقام رهبری عالی ترین مقام رسمی کشور است و مسئولیت اجرای قانون اساسی و قوانین مصوب مجلس را بر عهده دارد.

۲- مسئولیت رییس جمهور چیست؟

ریاست قوه مجریه، برعهده رییس جمهور است که پس از مقام رهبری عالی ترین مقام رسمی کشور است و مسئولیت اجرای قانون اساسی و قوانین مصوب مجلس را بر عهده دارد.

۳- رییس جمهور چگونه انتخاب می شود؟

رئیس جمهور برای مدت چهار سال با رأی مستقیم مردم انتخاب می شود و تنها برای یک دوره چهارساله دیگر به صورت متوالی انتخاب مجدد او مانعی ندارد.

۴- مراحل انتخاب رییس جمهور را توضیح دهید؟

در ابتدا کسانی که شرایط ریاست جمهوری را دارند، داوطلب میشوند و پس از آن که صلاحیتشان توسط شورای نگهبان تأیید شد، پیامها و برنامه های خود را از طریق تبلیغات انتخاباتی در صدا و سیما، روزنامه ها و مجلات و اینترنت و سخنرانی های مختلف، به مردم میرسانند.

۵- رییس جمهور تبلیغات انتخاباتی را از چه طریقی به مردم می رساند؟

او پیامها و برنامه های خود را از طریق تبلیغات انتخاباتی در صدا و سیما، روزنامه ها و مجلات و اینترنت و سخنرانی های مختلف، به مردم میرساند.

۶- در روز رای گیری انتخابات ریاست جمهوری چه کسانی می توانند شرکت کنند؟

در روز رای گیری، همه کسانی که ایرانی و تبعه جمهوری اسلامی ایران هستند - حتی افرادی که در خارج از کشور زندگی می کنند - می توانند در انتخابات شرکت کنند و به فرد مورد نظرشان رای بدهند. حداقل سن رای دهندگان هجده سال تعیین شده است.

۷- صالح ترین فرد برای ریاست جمهوری چه ویژگی هایی را باید داشته باشد؟

رأی دهندگان باید تلاش کنند تا صالح ترین فرد را برای ریاست جمهوری در میان نامزدها شناسایی کنند، فردی که با داشتن برنامه ای مناسب، بیشترین میزان تعهد، کاردانی و دوری از فساد را داشته باشد و با جدیت، به دنبال حل مشکلات مردم و جامعه باشد.

۸- منظور از تنفیذ چیست؟

پس از آنکه رئیس جمهور با حداکثر آرای مردم انتخاب شد، برای شروع به کار، حکم وی توسط رهبر امضا و تنفیذ میشود.

۹- مراسم سوگند یا تحلیف را توضیح دهید؟

پس از مرحله تنفیذ، رئیس جمهور در مجلس شورای اسلامی با حضور نمایندگان مجلس و شورای نگهبان و رئیس قوه قضائیه در پیشگاه قرآن کریم سوگند یاد می کند که وظایف خود را مانند ترویج دین و اخلاق، پشتیبانی از حق، گسترش عدالت، پاسداری از قانون اساسی و ... به درستی انجام دهد. رئیس جمهور و دولتی که تشکیل میدهد در برابر ملت ایران، رهبر و مجلس شورای اسلامی مسئول هستند و باید پاسخگو باشند.

۱۰- مراحل تشکیل کابینه دولت را توضیح دهید؟ / چگونه یک وزیر رای اعتماد می گیرد؟

رئیس جمهور برای خود معاونانی انتخاب میکند. هیئت دولت از رئیس جمهور، معاونان و وزیران تشکیل میشود. رئیس جمهور در شروع کار خود، افرادی را به عنوان وزیر انتخاب و به مجلس معرفی میکند. هر وزیر در برابر نمایندگان ملت در مجلس، برنامه های خود را ارائه میدهد. سپس نمایندگان درباره صلاحیت او برای وزارت، اظهار نظر میکنند. و درباره هر وزیر رأی گیری میشود. در صورتی که اکثریت نمایندگان مجلس به وزیری رأی اعتماد* بدهند، او میتواند به عنوان وزیر، کار خود را شروع کند.

۱۱- هیئت دولت از چه کسانی تشکیل می شود؟

هیئت دولت از رئیس جمهور، معاونان و وزیران تشکیل میشود.

۱۲- چرا امور مختلف کشور را به بخش هایی تقسیم کرده اند؟

دولت ها با امور گوناگونی سروکار دارند. به همین دلیل امور مختلف کشور را به بخش هایی تقسیم کرده اند و هر بخش را برعهده یک مسئول به نام وزیر گذارنده اند. هر وزیر مسئول یک وزارتخانه است و ساختمانی که دفتر وزیر در آنجا قرار دارد، وزارتخانه نامیده میشود.

۱۳- منظور از وزارتخانه چیست؟

هر وزیر مسئول یک وزارتخانه است و ساختمانی که دفتر وزیر در آنجا قرار دارد، وزارتخانه نامیده میشود.

۱۴- رئیس جمهور و وزیران در جلسات خود درباره چه مسائلی صحبت می کنند؟

هیئت دولت در طی سال، جلسات متعددی برگزار میکند و رئیس جمهور و وزیران در مورد مسائل مهم کشور و جهان به گفت و گو میپردازند و با مشورت یکدیگر، به راه حل هایی میرسند و در مورد مسائل تصمیم گیری میکنند.

نکات درس:

۱- قوه مجریه همان دولت و سازمان های وابسته به دولت است.

۲- ریاست قوه مجریه، بر عهده رئیس جمهور است که پس از مقام رهبری عالی ترین مقام رسمی کشور است.

۳- رئیس جمهور برای مدت چهار سال با رای مستقیم مردم انتخاب می شود.

۴- در روز رای گیری همه کسانی که ایرانی و تبعه جمهوری اسلامی ایران هستند - حتی افرادی که در خارج از کشور زندگی می کنند - می توانند در انتخابات شرکت کنند و به فرد مورد نظرشان رای بدهند .

۵- حداقل سن رای دهندگان ۱۸ سال تعیین شده .

۶- رئیس جمهور برای خود معاونانی انتخاب می کند .

۷- هیئت دولت از رئیس جمهور ، معاونان و وزیران تشکیل می شود.

۸- امور مختلف کشور را به بخش هایی تقسیم کرده اند و هر بخش را برعهده یک مسئول به نام وزیر گذارده اند.

۹- هر وزیر مسئول یک وزارتخانه است و ساختمانی که دفتر وزیر در آنجا قرار دارد، وزارتخانه نامیده میشود .

درس چهارم: «وظایف دولت»

۱- چه کسانی شهروند ایران محسوب می شوند ؟

منظور از شهروندان ، اتباع یک کشور اند . همه کسانی که تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران را دارند ، چه شهری باشند ، چه روستایی و عشایر ، چه در داخل کشور زندگی کنند و چه در خارج کشور ، شهروند ایران محسوب می شوند .

۲- شهروندان در رابطه با دولت چه حقوق و مسئولیت هایی دارند؟

آنها حق دارند از خدمات دولت در زمینه های مختلف بهره مند شوند، و حق دارند آزادی بیان، اظهار نظر و انتقاد داشته باشند. در عین حال، شهروندان وظیفه دارند به قوانین و مقررات کشور احترام بگذارند و آنها را رعایت کنند، با دولت مشارکت و همکاری صمیمانه داشته باشند، مالیات خود را بپردازند و در هنگام جنگ از کشور دفاع کنند.

۳- مهم ترین وظایف دولت بر اساس قانون اساسی چیست ؟

بر طبق قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، دولت موظف است شرایط و لوازم سواد و آموزش، بهداشت، شغل مناسب، رفاه، امنیت، فرهنگ و اخلاق اسلامی را در جامعه فراهم کند. دولت، همچنین وظیفه دارد تجهیزات زیربنایی و خدمات عمومی مانند ساختن راه و جاده، پل، بیمارستان، مسکن، مدرسه، سد، مخابرات، آب، برق و گاز و ... را در کشور، گسترش دهد.

۴- وظایف رئیس جمهور را نام ببرید ؟

رئیس جمهور علاوه بر آنکه وزیران را هدایت و بین آنها هماهنگی ایجاد میکند، وظایف و اختیارات دیگری نیز دارد؛ برای مثال، امضای قراردادهایی که بین ایران و کشورهای دیگر بسته میشود، امضای استوارنامه سفیران کشور ما و پذیرش استوارنامه سفیران سایر کشورها، اعطای نشانهای دولتی و ...

۵- حق سوال کردن از رئیس جمهور و وزرا توسط چه کسانی انجام می شود؟

نمایندگان مجلس بر فعالیت های دولت نظارت میکنند و حق سؤال کردن از رئیس جمهور و وزرا را دارند. نمایندگان ممکن است از عملکرد رئیس جمهور یا هر یک از وزیران سؤال کنند. در این صورت رئیس جمهور یا وزیری که از او سؤال شده باید در مجلس حاضر شود و به سؤال نمایندگان پاسخ دهد. گاهی نیز ممکن است مجلس، وزیری را **استیضاح*** کند.

۶- دولت در چه زمینه هایی فعالیت های مختلفی انجام می دهد؟

دولت فعالیت های مختلفی را در زمینه **آموزش**، **بهداشت**، **اوقات فراغت**، **حفاظت از محیط زیست**، **مسکن**، **کشاورزی**، **صنعت**، و... انجام می دهد. همچنین دولت برای اقدامات **عمرانی** مثل **ساختن پل**، **جاده**، **فرودگاه**، **نیروگاه برق**، و... باید سرمایه گذاری کند.

۷- دولت برای ساختن مدرسه و اداره آن چه مبالغی را باید هزینه کند؟

فعالیت یک وزارتخانه مانند آموزش و پرورش را در نظر بگیرید. دولت برای ساختن مدرسه و اداره آن، پرداخت هزینه های **آب**، **برق**، **حقوق و دستمزد معلمان**، **مدیران و حقوق کارمندان ادارات آموزش و پرورش**، **تهیه و تولید کتابهای درسی و نظایر آن**، باید مبالغی (پول هایی) هزینه کند.

۸- درآمد های دولت به چند بخش تقسیم می شود، نام ببرید؟

دولت برای اداره امور کشور باید درآمد داشته باشد تا بتواند هزینه کند. به طور کلی در کشور ما درآمدهای دولت را می توان به **سه بخش** تقسیم نمود:

۱: درآمدهای حاصل از صادرات نفت

۲: درآمدهای حاصل از مالیات

۲: سایر درآمدها

۹- مالیات چیست؟

بخشی از درآمدهای دولت نیز از راه «مالیات» تأمین میشود. مالیات پولی است که بر طبق قانون، افراد و مؤسسات به دولت می پردازند تا در جهت اداره امور کشور، مورد استفاده قرار بگیرد.

۱۰- سایر درآمدهای دولت غیر از مالیات چیست؟ مثال بزنید.

بخش دیگری از درآمدهای دولت که در مقایسه با موارد دیگر کوچکتر است از سایر منابع، تأمین میشود. برای مثال درآمدی که دولت از بابت **ارائه خدمات برق**، **آب**، **گاز و تلفن به مردم**، به دست می آورد یا درآمدهای مربوط به خدماتی مانند **صدور**

گواهینامه رانندگی، سند مالکیت، گذرنامه، و نظایر آن، یا درآمدهای ناشی از سرمایه گذاری در صنایع بزرگ از دیگر درآمدهای دولت هستند.

۱۱- بودجه یعنی چه؟ توضیح دهید؟

بودجه به زبان ساده یعنی پیشبینی دخل و خرج دولت یا همان درآمدها و هزینه ها. بودجه سندی است که دولت در آن درآمدها و هزینه های یک کشور را برای یک سال، معین میکند.

۱۲- سند لایحه بودجه در کجا تنظیم می شود؟

یکی از وظایف مهم دولتها، تنظیم «لایحه بودجه» است. این سند باید در مجلس شورای اسلامی تصویب شود. علاوه بر آن، مجلس بر درآمدها و هزینه های دولت نظارت می کند.

نکات مهم درس و جای خالی ها:

۱- منظور از شهروندان، اتباع یک کشور اند.

۲- اجرای قوانین و مصوبات مجلس (پس از تصویب مجلس شورای اسلامی) از وظایف مهم دولت است.

۳- یکی از اقدامات دولت ها، تنظیم لایحه در امور مختلف است. این لوایح برای تصویب و قانونی شدن به مجلس شورای اسلامی فرستاده می شود.

۴- دولت و مجلس = تنظیم لایحه، تنظیم لوایح

۵- حق سوال کردن از رئیس جمهور و وزرا و استیضاح آنها بر عهده مجلس شورای اسلامی است.

۶- ریاست جمهوری از پرمشغله ترین امور کشور است. یک رئیس جمهور از بامداد تا شامگاه و حتی روزهای تعطیل مشغول به انجام وظایف و رسیدگی به امور مختلف کشور است.

۷- دولت برای اداره امور کشور باید درآمد داشته باشد تا بتواند هزینه کند.

۸- بخشی از درآمدهای دولت نیز از راه «مالیات» تامین می شود.

۹- یکی از وظایف مهم دولت ها، تنظیم «لایحه بودجه» است.

۱۰- بودجه سندی است که دولت ها در آن درآمدها و هزینه های یک کشور را برای یک سال، معین می کند.

۱۱- این سند «بودجه» باید در مجلس شورای اسلامی تصویب شود.

۱۲- بودجه =

۱: پیش بینی درآمد ها

۲: پیش بینی هزینه ها

درس پنجم: «آسیب های اجتماعی و پیشگیری از آنها»

۱- نوجوانان چه گروه سنی را تشکیل می دهند؟

نوجوانان، گروه سنی دوازده تا هجده سال را تشکیل می دهند.

۲- چرا نوجوانی دوره حساسی است؟

در این دوره، افراد از نظر جسمانی دچار تغییراتی میشوند که به این تغییرات «بلوغ» میگویند. نوجوانان علاوه بر تغییرات جسمانی از نظر ذهنی و اجتماعی نیز تغییر میکنند. آنها در حال پشت سر گذاشتن کودکی و رسیدن به جوانی و بزرگسالی هستند.

۳- تغییرات دوره نوجوانی اغلب باعث بروز چه مسائلی می شود؟

تغییرات این دوره، اغلب باعث بروز مسائل مختلف عاطفی و احساسی در نوجوانان میشود.

۴- برخی از خصوصیات دوره نوجوانی و بلوغ را نام ببرید؟ ((از قسمت سوال ممنوع))

شک و تردید، هویت جویی، هیجان طلبی و میل به تجربه کردن، استقلال طلبی، حساس شدن نسبت به خود.

نکته: نوجوانی فرصتی برای کسب شایستگی ها و مهارت های زندگی است.

۵- چرا در دوره نوجوانی افراد بیشتر در معرض آسیب های اجتماعی قرار می گیرند؟

در این دوره به دلیل برخی خصوصیتی که در دوران بلوغ به وجود می آید، افراد حساس ترند و ممکن است روحیه هیجانی و کنجکاوی آنها باعث می شود که بیشتر در معرض آسیب های اجتماعی قرار بگیرند.

۶- کدام آسیب های اجتماعی جامعه را بیشتر تهدید می کند؟

پرخاشگری و نزاع و اعتیاد.

۷- پرخاشگری و نزاع نتیجه کدام عامل است؟

مهار ((کنترل)) نکردن خشم.

۸- شکل های مختلف رفتار پرخاشگرانه را بیان کنید؟/ چه کسانی به افراد پرخاشگر تبدیل می شوند؟

افرادی که راه های درست ابراز خشم را یاد نگرفته و نمی توانند به طور معمول خشم خود را کنترل (مهار) کنند، به افراد پرخاشگر تبدیل میشوند و ممکن است در بزرگسالی نیز به این رفتار ادامه دهند. رفتارهای پرخاشگرانه درجات گوناگون دارد و ممکن است

به شکل های مختلفی مانند آزار و اذیت، کتک زدن، مسخره کردن و تحقیر دیگران، بی ادبی نمودن و ناسزا گفتن و شکستن و تخریب وسایل، بروز کنند.

۹- رفتار های پر خاشگرانه چه اثراتی در زندگی فرد می گذارد؟

نوجوانان پر خاشگر، تحمل کمی دارند. پر خاشگری همچنین مشکلاتی را در یادگیری و تحصیل به وجود می آورد و زمینه را برای سایر آسیب های اجتماعی فراهم میکند. گاهی پر خاشگری ممکن است اثرات جبران ناپذیری در زندگی فرد به وجود بیاورد.

۱۰- سه قاعده مهم در هنگام خشم و عصبانیت را نام ببرید؟

۱- نباید به وسایل یا اموال خودم و دیگران ، صدمه بزنم .

۲- نباید به دیگران صدمه بزنم .

۳- نباید به خودم صدمه بزنم .

۱۱- وقتی ما از دست کسی عصبانی هستیم چه رفتاری را باید از خود نشان بدهیم؟

۱- به خدا پناه ببریم و با گفتن ذکر و نام و یاد خدا خود را آرام کنیم .

۲- نفس های عمیق بکشیم و از یک تا ده بشماریم .

۳- با رعایت سه قاعده های که در بالا گفته شد، علت عصبانیت خود را مؤدبانه و آرام بیان کنیم .

۴- اگر نمی توانیم خود را آرام کنیم، محیط ناراحت کننده را ترک کنیم .

۵- رای آرام کردن خود از گفت و گو و مشورت با بزرگترها کمک بگیریم .

۶- خوبی های طرف مقابل را به یاد بیاوریم .

۱۲- وقتی دیگران از دست ما عصبانی هستند، چه رفتاری را باید از خود نشان دهیم؟

۱- به آرامی از او سؤال کنیم چرا از دست ما عصبانی است و علت چیست؟

۲- به حرف های طرف مقابل، خوب گوش کنیم و حرف های او را قطع نکنیم .

۳- اگر اشتباهی مرتکب نشده ایم، با آرامش توضیح دهیم و اگر اشتباهی کرده ایم عذرخواهی کنیم و راهی برای جبران اشتباه،

پیدا کنیم .

۴- اگر کسی از دست ما خیلی عصبانی است، به طوری که حاضر به شنیدن حرفهای ما نیست و ممکن است به ما صدمه بزند، فوراً صحنه را ترک کنیم و از بزرگ ترها کمک بخواهیم.

۱۳- حدیثی از امام علی (ع) در مورد خشم بیان کنید؟

خشم دشمن توست، پس آن را بر خود مسلط مگردان.

۱۴- از امام صادق (ع) را در مورد خشم بیان کنید؟

هر کسی مالک خشم خود نباشد، مالک عقل خود نخواهد بود.

۱۵- چه چیزی باعث وابستگی فرد به مواد مخدر می شود؟

مواد مخدر، موادی هستند که مصرف آنها تغییراتی روی دستگاه عصبی ایجاد میکند و باعث کم شدن هوشیاری و بی حسی و بی حالی میشوند اما پس از تمام شدن اثر آن روی مغز، فرد حال بسیار بدی پیدا میکند و مجبور است دوباره به سمت آن ماده برود. به عبارت دیگر فرد به آن وابستگی پیدا میکند و حاضر است برای به دست آوردن آن ماده، هر کاری بکند.

۱۶- افراد با چه بهانه هایی ممکن است به مواد مخدر گرایش پیدا کنند؟

بعضی از افراد ادعا میکنند برای فرار از مشکلات به این سمت کشیده شده اند. برخی از نوجوانان و جوانان که جرأت و مهارت «نه گفتن» را ندارند، تحت تأثیر دیگران قرار میگیرند و به خواسته های آنها پاسخ مثبت می دهند و فریب می خورند. بعضی دیگر از افراد از روی کنجکاوی یا خودنمایی و اینکه نشان دهند، دیگر بچه نیستند، سیگار و مواد مخدر را تجربه (آزمایش) می کنند. در حالی که تجربه مواد مخدر، خطرناک است و حتی با یک بار استفاده، فرد به دام آنها می افتد و به سادگی نمیتواند از شر آنها خلاص شود.

۱۷- برخی از حقوق و وظایف دوره نوجوانی چیست؟

ما نوجوانان، سرشار از نیرو و توانایی هستیم. ما حق داریم درس خوانیم، مطالعه کنیم، حرفه و مهارت بیاموزیم، به ورزش و هنر پردازیم، استعدادهای خود را بشناسیم و شکوفا کنیم، تفریح و شادی کنیم و از زندگی لذت ببریم. ما وظیفه داریم از این دوره زندگی خود که هنوز مسئولیت اداره یک خانواده را بر عهده نگرفته ایم، به خوبی استفاده کنیم و قدر امکاناتی را که خانواده و مدرسه در اختیار ما می گذارند، بدانیم. ما نوجوانان رو به جوانی و بزرگسالی حرکت میکنیم و باید هدف هایی برای زندگی خود داشته باشیم.

((صفحه ۲۵ کتاب کادر بالای صفحه))

نکات درس :

۱- بر طبق قانون، نگهداری و مخفی نمودن، خرید و فروش و پخش، مصرف و واردات و صادرات مواد مخدر، جرم است و افرادی که مواد مخدر را در جامعه پخش یا خرید و فروش کنند با شدیدترین مجازات ها روبرو میشوند. گاهی ممکن است قاچاقچیان* مواد مخدر، کودکان و نوجوانان را فریب دهند و از آنها سوءاستفاده کنند و بخواهند در مقابل دریافت پولی، مقداری از این مواد را برایشان جابه جا کنند. اگر نوجوانی این کار خطا را بکند، حتی اگر فریب خورده و مجبور شده باشد، مجرم شناخته شده و به زندان منتقل میشود، چون عمل مجرمانه ای انجام داده است.

۲- جرم: هر عملی که ضد قانون باشد.

۳- قاچاقچیان: افرادی که به طور غیر قانونی چیزی را جبه به جا می کنند .

سوالات درس ۶

۱- چه کسانی از نوجوانان در برابر آسیب ها و تهدیدات محافظت میکنند؟

خود، خانواده، مدرسه، قانون و نیروی انتظامی

۲- هر فرد چگونه می تواند از خودش در برابر آسیب ها و تهدیدها محافظت کند؟

هر فرد نسبت به بدن و روح و روان خود مسئول است و بعد از اعمال و رفتاری که به سلامت بدنی و روانی او لطمه میزند، پرهیز کند. البته در این راه باید همیشه از خداوند متعال کمک بگیریم و از طریق نماز و دعا از او بخواهیم تا ما را یاری کند که در راه راست حرکت کنیم و به وسوسه های شیطانی تسلیم نشویم

۳- خانواده چگونه می تواند از فرزندان خود در برابر آسیب ها محافظت کند؟

پدر مادر، مسئولیت مراقبت از فرزندان و فراهم کردن امکانات زندگی برای آنها را دارند. پدر مادر در تربیت و مراقبت فرزندان، حق قانونی دارند. آنها حق دارن تا زمانی که فرزندانشان مستقل نشده اند، بر فعالیت های آنان نظارت دقیق داشته باشند

۴- چرا وجود نهادهایی مثل قوه قضائیه در جامعه لازم است؟

چون در هر جامعه ای افرادی وجود دارند که با زیر پا گذاشتن قانون تخلف میکنند. همچنین در هر جامعه ای اختلافاتی بین افراد، بوجود می آید.

۵- اختلافات بین افراد جامعه ناشی از چیست؟

در اثر آگاه نبودن و نداشتن قانون بیاید و یا افراد عمدا از قانون سر پیچی کنند.

۶- قوه قضائیه چگونه نهادی است؟

در هر جامعه ایی باید نهادی وجود داشته باشد که عدالت اجتماعی را برقرار سازد، بر اجرای قوانین نظارت کند، با تخلفات برخورد کند و متخلفان را به مجازات برساند. این نهاد، قوه قضائیه است که پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی افراد است.

۷- رئیس قوه قضائیه چگونه و برای چه مدتی انتخاب می شود؟ و چه صفاتی باید داشته باشد؟

بر طبق قانون اساسی رئیس قوه قضائیه از سوی رهبر جمهوری اسلامی به مدت پنج سال انتخاب می شود. رئیس قوه قضائیه باید فردی مجتهد، عادل، آگاه به امور قضایی و مدیر باشد.

۸- یکی از مهمترین وظایف قوه قضائیه چیست؟

حل کردن اختلافات مردم

۹- حل کردن اختلافات مردم از چه راه هایی انجام میشود؟

در درجه اول از راه مسالمت امیز و با گفتگو موضوع را حل کنند و در این راه افراد با تجربه تر و ریش سفیدان فامیل و شورای حل اختلاف محله کمک بگیرند و در صورتی که نتیجه ای حاصل نشد برای حل اختلاف به دادگاه مراجعه نمایند.

۱۰- هیچگاه نباید افرادی برای گرفتن حق خود، به طور خود سرانه یا از راه زد و خورد و نزاع عمل کنند.

صحیح (*) غلط ( )

۱۱- انواع دعاوی (اختلافات) را که در دادگاه مطرح می شود را نام ببرید؟

دعاوی (اختلافات) کیفری- دعاوی (اختلافات) حقوقی

۱۲- دعاوی کیفری را توضیح دهید.

مربوط به اعمالی است که دادگاه برای فردی که مرتکب جرمی شده است، مجازات تعیین می کند مانند: فحاشی، جعل

۱۳- دعاوی حقوقی را توضیح دهید؟

مربوط به اعمالی است که دادگاه مجازاتی تعیین نمی کند بلکه افراد را ملزم می کند که تکالیفشان را آنجا دهند یا حقوق قانونی دیگران را بدهند مانند، تخریب خانه ی همسایه، تصرف زمین.

۱۴- قاضی در نائگاه چه کاری انجام میدهد؟

در دادگاه قاضی مدارک شاکی و خواننده را مطالعه می کند از آنها می خواهد تا دلایل خود را بیان کنند.

۱۵- قاضی باید دارای چه شرایطی باشد؟

قاضی باید فردی عادل و آشنا با قوانین باشد

۱۶- در همه دادگاه ها افراد حق دارند فردی را به عنوان **وکیل** - انتخاب کنند تا از حقوق آنها دفاع کند.

۱۷- وکیل چه کسی است؟

وکیل کسی است که در رشته ی حقوق درس خنده و به قوانین آشناست و پروانه ی وکالت دارد.

۱۸- اگر کسی توانایی مالی نداشته باشد که وکیل بگیرد می تواند از دادگاه درخواست وکیل نماید صحیح (* غلط)

۱۹- افراد می توانند قبل از نوشتن شکایت در مجتمع شکایت در فضایی با -مشاوره حقوقی- آن مجتمع مشورت کنند.

درس ۷

۱- انسان تا چه حد به ارتباط نیاز دارد؟ چرا؟ ارتباط برقرار کردن یکی از نیاز های مهم بشر است. بدون ارتباط ما نمی توانیم زندگی کنیم. دنیایی را تصوّر کنید که در

آن همه چیز داشته باشیم اما با کسی ارتباط نداشته باشیم به راستی در چنین دنیایی ادامه زندگی ممکن نیست. ارتباط، انسان را قادر می کند تا خواست هها و نیازهای خود را به دیگران منتقل کند

۲- انسان از طریق ارتباط کدام خواسته ها و نیاز های خود را می تواند به دیگران منتقل کند؟ محبت کردن، تبادل افکار و اعتقادات، تبادل اطلاعات، در میان گذاشتن احساسات (اندوه و خوشحالی و...)، حل کردن مسائل، درک کردن دیگران، همه و همه از طریق ارتباط بین انسان ها میسر می شود.

۳- شبکه ارتباطی که ما در آن به سر می بریم شامل چه چیز و چه کسانی می شود؟ ما در شبکه ای از ارتباطات به سر می بریم. این شبکه از خانواده و دوستان و محله و مدرسه شروع می شود و سپس به کمک وسایل ارتباط جمعی می توانیم حتی در سطح ملی و فراملی ارتباط برقرار کنیم.

۴- ارتباط یعنی چه؟ ارتباط یعنی جریان ارسال و دریافت پیام.

۵- هر ارتباط چند عنصر ارتباطی دارد؟ هر ارتباطی چهار عنصر اصلی دارد: ۱- فرستنده (ارسال کننده پیام) ۲- گیرنده (دریافت کننده پیام) ۳- پیام ۴- بازخورد

۶- منظور از بازخورد چیست؟ اگر گیرنده نیز به فرستنده پیامی بفرستد و او را متوجه کند که معنی پیام را دریافت کرده به این عمل «بازخورد» می گویند.

۷- پیام های ارسالی یا دریافتی ما با چه روش هایی فرستاده می شوند؟ هر یک از ما در طی روز، پیام های زیادی را ارسال و دریافت می کنیم. این پیام ها به روش های مختلف و با ابزار متفاوت فرستاده میشوند. ممکن است با کلام باشد یا با رفتار و حرکات، از طریق نوشته باشد یا تلفن و..

۸- رسانه چیست و چه چیزهایی را در بر می گیرد؟ هر وسیله ای که پیامی را از فرستنده به گیرنده منتقل کند، رسانه نام دارد. در یک ارتباط کلامی، زبان یک رسانه است. بنابراین رسانه از ابزاری مانند زبان تا ابزارهای چاپی (علائم، کتاب ها، روزنامه ها و مجلات و...) و ابزارهای الکترونیکی (تلفن، رادیو، تلویزیون، اینترنت و...) را در بر می گیرد.

۹- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات چه خدماتی ارائه می کند؟ وزارتخانه ارتباطات و فناوری اطلاعات خدمات پستی، مخابراتی، رادیویی، صدا و تصویر را به مردم ارائه می کند و مسئولیت توسعه وسایل ارتباطی در کشور را به عهده دارد.

۱- نمونه هایی از کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در زندگی نام ببرید؟

ارتباط سریع با دیگران از طریق تلفن همراه

مکاتبه از طریق پست الکترونیکی (ایمیل)

فعالیت‌های علمی از طریق اینترنت

خرید و فروش از طریق اینترنت

. امنیت و نظارت با استفاده از تلویزیو های مدار بسته

. آموزش از طریق ویدئو کنفرانس

عملیات بانکی

دسترسی به اخبار

۲- با پست الکترونیک چه کار هایی می توان انجام داد؟

می توان نامه نگاری کرد و فایل های متنی و صوتی و تصویری را همراه با نامه ارسال کرد گیرنده میتواند همان لحظه با سرعت پیام را دریافت کند.

۳- استفاده از دانشنامه ها و کتابخانه های الکترونیک کار های تحقیقی از مزایای **اینترنت** - است

۴- چند نمونه از خدمات دولت الکترونیکی را بنویسید؟

پرداخت آب-برق - گاز و تلفن و ... به وسیله ی تلفن با اینترنت داخل منزل

ثبت نام حج و زیارت

ثبت نام در کنکور و آگاهی از نتایج آزمون

صدور گواهینامه ها

. رزرو یا خرید بلیت هواپیما ،قطار و....

. آگاهی از میزان مالیات تایین شده و پرداخت آن و...

۵- افراد از طریق تلفن، دستگاه خود پرداز و اینترنت چه کار هایی میتوانند انجام دهند؟

افراد از طریق تلفن، دستگاه خود پرداز و اینترنت می توانند به شبکه ی با نکی متصل شوند و کار هایی مانند واریز کردن پول به حساب دیگران، گرفتن موجودی، دریافت صورتحساب با برداشتن پول از حساب خودشان را انجام دهند.

۶- استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات چه نتایجی دارد؟

موجب می شود که در وقت و هزینه ها صرفه جویی شود، رفت و آمد ها در شهر کمتر می شود به علاوه میتوانیم در ۲۴ ساعت شبانه روز، و نه فقط در ساعاتی معین، از این خدمات بهره مند شویم.

۷- برخی فناوری های جدید را مثال بزنید؟

روشن و خاموش کردن وسایل خانه از راه دور، با ماموران آب و برق و گاز و... بتوانند بدون مراجعه ه منازل میزان مصرف آنها را ثبت کنند و قبض ارسال نمایند.

۸- تاثیر وسایل ارتباط جمعی بر فرهنگ عمومی چیست؟

امروزه صاحب نظران معتقدند که رسانه های ارتباط جمعی، تاثیر بر سبک زندگی و هویت افراد میگذارد. آنها چنین بحث میکنند که رسانه ها می توانند موجب شوند که مردم به شیوه های خاصی فکر کند یا وقایع را همان طور که آنها میخواهند ببینند. به عبارت دیگر رسانه ها روی باور و افکار و رفتار انسان ها اثر می گذارد، این اثرات ممکن است مثبت و با منفی باشند.

۹- اثرات منفی رسانه های ارتباط جمعی را بنویسید؟

. امروزه بخش زیادی از وقت مردم جهان صرف تماشای تلویزیون با استفاده از اینترنت می شود. در اغلب فیلمها زد و خورد و خشونت به نمایش گذاشته میشود. ممکن است بی بند باریهای اخلاقی را در کاربران ترویج کنند.

. آگهی های بازرگانی که مصرف گرایی را در جامعه تشویق میکند

. کم شدن تماس چهره به چهره ی افراد و کم شدن دید و بازدید های اقوام و دوستان

. کم شدن گفتگو بین اعضای خانواده

۱۰- تبلیغات و آگهی های بازرگانی چه تاثیری بر سبک زندگی و فرهنگ عمومی میگذارد؟

اثر تبلیغات از این نظر مهم است که آنها سعی می کنند راه و روش مخصوصی را برای لباس پوشیدن، غذا خوردن، خرید اتومبیل، سرگرمی و... را به همه ی افراد جامعه انتقال دهند م آن روش ها را تبدیل به فرهنگ عمومی و سبک زندگی کنند.

۱۱- بعضی از آگهی ها همه واقعت هارا در باره ی یک کالا بیان نمی کنند.

صحیح(.) غلط( )

۱۲- آثار منفی آگهی های بازرگانی چیست؟

گسترش مصرف گرایی، تغییر سبک زندگی و فرهنگ عمومی، مفید نشان دادن کالا های مضر

۱۳- چه مواردی را باید هنگام وارد شدن به اینترنت رعایت کرد؟

همه اطلاعاتی که در اینترنت وجود دارند صحیح نیستند چون از سوی منابع و افراد مختلف منتشر میشوند

.عکس ها و فیلم های خانوادگی خدرا هرگز وارد اینترنت نکنید

.رمز عبور ایمیل یا رمز کارت بانکی والدین و نظایر اینها را هرگز فاش نکنید

.اعتیاد به بازی های اینترنتی و کامپیوتری باعث اختلال در زندگی در تحصیل شما میشود فقط ساعات خاصی را به این کار اختصاص دهید .

۱۴- آیا به اطلاعات موجود در اینترنت می توان اعتماد کرد؟ چرا؟

خیر- چون همه ی اطلاعاتی که در اینترنت وجود دارند صحیح نیستند چون از سوی منابع و افراد مختلف منتشر

میشوند.پس درباره ی منبع و پایگاه آنها تحقیق و پرس و جو کنید.

سوالات درس ۹

۱- ویژگی جغرافیایی شبه جزیره ی عربستان چیست؟

شبه جزیره عربستان که جزیرت العرب نیز نامیده میشود در جنوب غربی آسیا واقع شده است و حدود سه میلیون کیلومتر مربع مساحت دارد. بخش وسیعی از این سرزمین بیابان ها و ریگزار ها و قسمت دیگری را نواحی کوهستانی تشکیل میدهند.

۲- کدام شهرهای عربستان در منطقه ی کوهستانی حجاز قرار گرفته اند؟

حجاز از جمله مناطق کوهستانی واقع در غرب جزیرت العرب است و شهر های مکه- یثرب-مدینه و طائف در این منطقه قرار دارند.

۳- شغل مردم عربستان چه بود؟

آب و هوای گرم و خشک و کمبود آب، باعث شده بود که اغلب ساکنان عربستان زند صحرا نشینانی داشته باشد و از طریق پرورش تعداد کمی دام از جمله شتر، نیازهای روزانه ی خود را تامین میکنند. البته در مناطق برخوردار از آب، مانند یثرب و یمن، کشاورزی نیز رونق محدودی داشت.

۴- مهم ترین ایستگاه ها و توقفگاه تجاری عربستان کدام شهر ها بودند؟

مکه و مدینه

۵- مردم عربستان قبل از ظهور اسلام پیرو چه دین و ایینی بودند؟

در آن زمان بیشتر عرب ها بت می پرستیدند و کعبه، خانه ی خدا را از بتها ی گوناگون پر کرده بودند. البته گروهی از عرب ها نیز پیرو حضرت ابراهیم و یا دین های یهود، مسیح و زردشت بودند.

۶- چه مقدار از اعراب دوران جاهلیت با سواد بودن؟

اعراب در دوران جاهلیت بهره ی چندانی از علم و دانش نداشتند و عده کمی از آنها می توانستند بخوانند و بنویسند.

۷- عوامل گسترش درگیری های قبیله ای و رواج غارتگری چه بود؟

تعبات کورکورانه ی قبیله ای (بدون توجه به شناختن گناهکار)

کمبود غذا و سایر نیاز های زندگی

۸- خلاصه ای از زندگی حضرت رسول (ص) (دوره ی زمانی تولد و بعثت) را بنویسید.

در شهر مکه به دنیا آمد- تحت تاثیر محیط نامناسب مکه قرار نگرفت انجان که او را محمد امین می خواندند - برای عبادت به غار حرا میرفت - در ۲۷ رجب در ۴۰ سالگی به پیامبری مبعوث شد.

۹- نخستین افرادی که به پیامبر خدا ایمان آوردند چه کسانی بودند؟

حضرت خدیجه (س)- حضرت علی(ع)- نخستین کسانی بودند که به رسول خدا ایمان آوردند. حضرت خدیجه (س) از زنان ثروتمند مکه بود و تمام دارایی خود را در راه نش اسلام، کمک به فقیران و آزادی بردگان خرج کرد.

۱۰- چگونگی دعوت مردم به خدا از سوی پیامبر را شرح دهید.

ابتدا به صورت فردی و پنهانی و پس از سه سال به صورت آشکار مردم را به سوی خدا دعوت کرد.

۱۱- مهم ترین مخالفان گسترش دین اسلام که از اشراف و بزرگان قبیله قریش بودند چه نام داشتند؟

ابولهب ، ابو جهل و ابوسفیان

۱۲- مشرکان برای منصرف کردن پیامبر از ادامه دعوت مردم به سوی خدا چه اقدامی انجام دادند؟

مشرکان پس از آنکه توانستند ابوطالب ، بزرگ خاندان بنی هاشم را در پشتیبانی از رسول خدا منصرف کنند، به شیوه ی دیگری روی آوردند. آنان نخست به حضرت محمد (ص) پیشنهاد کردند که ریاست قبیله و قوم و دریافت ثروت فراوان را بپذیرد و از عقاید خود دست بردارد.

۱۳- پاسخ پیامبر در مقابل پیشنهاد مشرکان برای دست برداشتن از عقاید خود چه بود؟

پیامبر اسلام در مقابل این پیشنهاد فرمود: «من برای گرد آوری مال و فر مانروایی مبعوث نشده ام، خدایم مرا به عنوان پیام اور به سوی شما فرستاده، هر گاه از من بپذیرند، این موجب سعادت شما در دو جهان است و اگر آنرا رد کنید، من در این راه استقامت میورزم تا خدا میان من و شما داوری کند.

۱۴- مشرکان پس از پاسخ قاطعانه ی پیامبر و نا امیدی آنان از دست برداشتن ایشان از عقاید خود چه رفتاری با مسلمانان داشتند و واکنش پیامبر چه بود؟

سران مشرکین، خشمناک از پاسخ پیامبر، تصمیم گرفتند ایشان و مسلمانان را مورد آزار و شکنجه قرار دهند. هر چه زمان میگذشت بر شدت سختگیری و شکنجه ی مشرکان افزوده میشد. آنان بدترین دشنام ها و تهمت هارا به رسول خدا نسبت میدادند و برخورد های زشت و نا پسندی با آن حضرت میکردند پیامبر اسلام در برابر چنین رفتار هایی بردبار بود و با مهربانی مردم را به اسلام فرا می خواند.

۱۵- نام چند تن از پیروان پیامبر اسلام را که توسط مشرکان شکنجه میشد نام ببرید؟
یاسر و سمیه (نخستین شهدای اسلام) - عمار پسر یاسر - بلال حبشی.

۱۶- چه چیز سبب شد که پیامبر از مسلمانان بخواهد که به حبشه مهاجرت کنند؟
آزار و اذیت مشرکان نسبت به پیروان اسلام آن قدر افزایش یافت که پیامبر از مسلمانان خواست به حبشه مهاجرت کنند.

۱۷- چرا مشرکان دست به تحریم اقتصادی مسلمانان زدند؟
مشرکان پس از آنکه متوجه شدند با شکنجه و سرکوب نمی توانند مانع گسترش اسلام شوند، تصمیم گرفتند مسلمانان را تحریم کنند.

۱۸- عهدنامه ایی که مشرکان برای تحریم اقتصادی مسلمانان امضاء کردند شامل چه مواردی بود؟
براساس ان هرگونه خرید و فروش و رابطه اجتماعی (ازدواج) با پیروان اسلام ممنوع شده بود.

۱۹- پس از شروع تحریم اقتصادی، مسلمانان به کدام منطقه مکه رفتند؟

به دنبال این تحریم، رسوا خدا و یارانش به پیشنهاد ابوطالب به یکی از دره های اطراف مکه به نام «شعب ابوطالب» پناه بردند. آنها با وجود حمایت مادی و معنوی حضرت ابوطالب و حضرت خدیجه(س) حدود سه سال شرایط سختی را در این دره تحمل کردند.

۲۰- برخورد مردم یثرب با پیامبر پس از ورود ایشان به این شهر چگونه بود؟

حضرت محمد(ص) چند روز پس از خروج از مکه، در میان استقبال و شادی مسلمانان به یثرب رسید.

۲۱- چه زمانی یثرب به مدینه النبی تغییر نام یافت؟

پس از ورود پیامبر

۲۲- به چه کسانی انصار و به چه کسانی مهاجرین گفته میشود؟

در تاریخ اسلام به گروهی از ساکنان مدینه که با پیامبر(ص) پیمان بستند و آن حضرت را یاری کردند، انصار (یاری کنندگان) می گویند. همچنین گروه دیگری از مسلمانان که اموال و دارایی خود را رها نمودند و از مکه به مدینه رفتند، به مهاجرین (هجرت کنندگان) معروف هستند.

۲۳- نخستین اقدام پیامبر پس از ورود به یثرب چه بود؟

نخستین اقدام پیامبر پس از ورود به مدینه، ایجاد مسجدی برای انجام امور علمی و سیاسی بود.

۲۴- چه کسانی در ساخت اولین مسجد در مدینه (یثرب) شرکت کردند و ساخت مسجد از چه نظر اهمیت داشت؟

آن حضرت خشت اول مسجد را خود حمل کرد و مسلمانان بخصوص زنان در بنای مسجد مشارکت ورزیدند. مسجد علاوه بر آنکه مکانی برای عبادت و اجرای مراسم مذهبی بشمار میرفت، مرکزی برای مشورت و تصمیم گیری درباره امور سیاسی و نظامی نیز بود. مسجد همچنین کانون اصلی سواد آموزی و فراگیری علم و دانش محسوب میشد.

۲۵- پیامبر برای از بین بردن تعصبات قومی و قبیله ای چه اقدامی انجام داد؟

مسلمانان ساکن مدینه یعنی مهاجرین و انصار از قبایل مختلف بودند. بعضی از این قبایل در گذشته نسبت به هم کینه و دشمنی شدیدی داشتند. پیامبر به منظور ایجاد محبت و دوستی بین مسلمانان آنها را دو به دو با یکدیگر برادر اعلام کرد این کار پیامبر گامی در جهت ایجاد امت (جامعه) اسلامی بود رسول خدا، علی بن ابی طالب (ع) را به برادری خود برگزید.

۲۶- پیامبر با چه اقدامی به رسمی تاسیس حکومت اسلامی را اعلام کرد؟

تدوین و امضاء پیمان نامه میان مسلمانان و یهودیان ساکن مدینه برای ایجاد اتحاد سیاسی

۲۷- علت جنگهای پیامبر چه بوده؟

پیامبر هرگز برای کشور گشایی و جمع اوری غنیمت نمی جنگید در جنگ هایی مانند احد و خندق با حمله مشرکان مجبور به دفاع شد و علت جنگ با یهودیان پیمان شکنی و اتحاد آنان با مشرکان بود.

۲۸- پیامبر در هنگام جنگ چه توصیه ای به مسلمانان میکرد؟

پیامبر همواره پیروانش را به رعایت اصول اخلاقی و ارزشهای انسانی در جنگ ها توصیه می نمود. او به ویژه سفارش می کرد با اسیران خوش رفتاری نماید و از تخریب و غارت اموال مردم در جنگ پرهیز کنند. آن حضرت همچنین مراقب بود که مسلمانان همانند مشرکان رفتار نکنند.

۲۹- چرا پیامبر به حاکمان کشورهایی چون ایران، روم و حبشه نامه نوشت و به اسلام دعوت کرد؟

هدف دین اسلام هدایت همه ی مردم جهان است.

۳۰- خلاصه ای از واقعه ی غدیر خم را بنویسید.. (پاسخ در متن پراکنده است)

پیامبر در بازگشت از آخرین سفر حج، در محلی به نام غدیر خم پس از تایید حاضران مبنی بر اولویت خدا و پیامبرش به تصمیم گیری برای مومنان، به مردم فرمود: خدایا با دوستانش دوست و با دشمنانش دشمن باش سپس همه حاضران به علی (ع) تبریک گفتند.

۳۱- چند مورد از اخلاق و شیوه حکومتی پیامبر را ذکر کنید؟

مهربان، با گذشت، پارسا، ساده زیست بود، هدفش از بعثت را ترویج ارزشهای و تربیت و رستگاری انسانها می دانست. بر پایه تعالیم اسلام حکومت تشکیل داد و در مهمترین مسائل هم مشورت میکرد. مانند کندن خندق به پیشنهاد سلمان فارسی در جنگ خندق و رفتن به بیرون شهر برای جنگ به رای جوانان در جنگ احد.

سوالات و جواب های درس دهم

- ۱- پیامبر در چه تاریخی وفات یافت؟ حضرت محمد (ص) در ۲۸ صفر سال ۱۱ هجری در مدینه وفات یافت و در همان شهر به خاک سپرده شد
- ۲- در منطقه سقیفه ی بنی ساعده چه ماجرای اتفاق افتاد؟ لحظاتی پس از رحلت رسول خدا و در حالی که علی (ع) و شماری از اصحاب مشغول مراسم خاکسپاریان حضرت بودند تعدادی از انصار ومهاجرین در محلی به نام سقیفه ی بنی ساعده گرد آمدند و درباره جانشینی پیامبر به گفت و گو پرداختند. هر دو گروه با نادیده گرفتن وصیت پیامبر در غدیر خم مدعی بودند که خلافت و جانشینی رسول خدا حق آنان است. با توجه به اینکه از گذشته میان انصار رقابت و اختلاف وجود داشت جمعی از حاضران در سقیفه با ابو بکر که یکی از مهاجرین کهنسال بود بیعت کردند و بدین ترتیب وی به عنوان خلیفه ی اول شناخته شد.
- ۳- چرا امام علی (ع) در مقابل ماجرای سقیفه ی بنی ساعده و انتخاب ابوبکر سکوت کرد؟
- ۴- هرکدام از سه خلیفه های قبل از امام علی (ع) چند سال حکومت کردند و چه اقداماتی در زمان آنان انجام شد؟ ابوبکر خلیفه ی اول حدود دوسال خلافت کرد. او پیش از آنکه از دنیا برود عمر بن خطاب را به جانشینی خود برگزید. عمر در دوران ده ساله ی حکومت خود کار فتوحات را که از اواخر دوران خلافت ابوبکر آغاز شده بود با جدیت دنبال کرد. سپاهیان اعزامی از سوی خلیفه ی دوم علاوه بر بخش وسیعی از کشور ایران کشورهای سوریه لبنان فلسطین ومصر را نیز

فتح کردند عثمان خلیفه ی سوم توسط شورایی که عمر تعیین کرده بود به خلافت رسید. در زمان او بر خلاف دو خلیفه ی نخست زندگی تجملاتی و شیوه ی اشرافی رواج یافت و اطرافیان و کارگزاران خلیفه با ثروت به دست آمده از فتوحات به خوش گذرانی مشغول شدند. خاندان بنی امیه که تا هنگام فتح مکه با اسلام و پیامبر مخالفت و دشمنی ورزیده بودند در این زمان به مقام های مهم دست یافتند و بر بیت المال مسلمانان مسلط شدند

۵- عثمان چرا و چگونه کشته شد؟ عملکرد اطرافیان خلیفه ی سوم نارضایتی گروهی از مسلمانان را برانگیخت آنان از نقاط مختلف به مدینه آمدند و اعتراض خود را نسبت به عملکرد عاملانش اعلام کردند امام علی (ع) تلاش زیادی کرد که مخالفان را آرام کند و مانع بروز درگیری و خونریزی شود اما سرانجام معترضان خشمگین به خانه ی خلیفه هجوم بردند و او را کشتند.

۶- ویژگیهای منحصر به فرد امام علی (ع) نسبت به دیگر اصحاب پیامبر چه بود؟

امام علی (ع) فرزند ابوطالب در کعبه به دنیا آمد ان حضرت دوران کودکی و نوجوانی را در خانه ی حضرت محمد (ص) و تحت تربیت وی به سر برد. امام علی (ع) نخستین مردی بود که به پیامبر اسلام ایمان آورد و همواره پیامبر را در راه گسترش اسلام یاری داد

شهامت و فداکاری امام علی و خوابیدن در بستر رسول خدا سبب شد که پیامبر بدون آسیبی از مشرکان مکه رابه سوی مدینه ترک کند دلاوری و شجاعت امیر مومنان در جنگهای دوران پیامبر مشهور است

۷- امام علی (ع) در زمان سه خلیفه قبل از خود چه اقداماتی انجام داد؟

در دوران سه خلیفه قبلی ان حضرت به تفسیر قرآن و تربیت شاگردان و پاسخگویی به سوالات دینی مردم می پرداخت همچنین ایشان به عمران و آبادی و احداث نخلستان ها توجه زیادی داشت

۸- چه زمانی و چرا مردم از امام علی (ع) خواستند تا خلافت را برعهده بگیرد؟

پس از کشته شدن عثمان مردم دریافتند که جامعه اسلامی بی سرپرست مانده است بسیاری از مهاجرین و انصار خواهان بیعت با علی (ع) شدند اما ان حضرت تمایلی به پذیرش خلافت نداشت سرانجام با اصرار زیاد مردم امام علی (ع) منصب خلافت را پذیرفت اکثر مهاجرین و انصار به جز تعدادی از اشراف بنی امیه با امام در مسجد مدینه بیعت کردند

۹- چرا ریاست طلبان و ثروت اندوزان جنگهایی چون جمل صفین و نهروان را بر امام علی (ع) تحمیل کردند؟

اصرار حضرت علی (ع) بر عمل به قرآن و سنت پیامبر و اجرای عدالت موجب مخالفت و دشمنی ریاست طلبان و ثروت اندوزان شد این گروه چون اطمینان یافتند که امام به دلخواه آنان عمل نخواهد کرد

۱۰- امام علی (ع) برای جلوگیری از خونریزی میان مسلمانان قبل از شروع جنگ ها چه اقداماتی انجام میداد؟

از آنجاکه امام علی هیچ گونه تمایلی به جنگ و خونریزی میان مسلمانان نداشت کوشید ابتدا با نصیحت بیعت شکنان و اتمام حجت بانان از جنگ جلوگیری کند اما شورشیان اقدام به جنگ کردند

۱۱- نتیجه جنگ جمل و صفین چه شد؟

امام در جنگ جمل بیعت شکنان را شکست داد و در صفین امام علی (ع) به مقابله با سپاه معاویه رفت و آنها را ظالمین نامید پایداری یاران حضرت علی به ویژه مالک اشتر اثر شکست را بر چهره ی سپاه ستمگر اشکار ساخت اما در آخرین لحظات نیرنگ عمرو عاص مانع پیروزی سپاهیان امام علی (ع) شد

۱۲- امام علی (ع) چندسال حکومت کرد و چرا کوفه را مرکز خلافت خود قرار داد؟

حضرت علی (ع) حدود پنج سال مطابق تعالیم اسلام و روش (سنت) حضرت محمد (ص) حکومت کرد. امام در ابتدای حکومت خود برای دفع تهدیدات بیعت شکنان و دشمنان عدالت از مدینه رهسپار عراق شد و شهر کوفه را مرکز خلافت خود قرار داد

۱۳- مهم ترین ویژگی ها و دستاورد های حکومت امام علی (ع) چه بود؟

۱- ساده زیستی و مقابله با اشرافی گری ۲- تاکید بر عدالت ۳- برگزیدن افراد صالح به حکومت ولایات

۱۴- اشرافی گری چگونه مبان مسلمانان شکل گرفت و امام علی (ع) برای گسترش ساده زیستی چه کرد؟

فتوحات مسلمانان اگرچه موجب ورود اسلام به سرزمین های پهناوری شد اما ثروت و غنایم حاصل از فتوحات سبب ثروت اندوزی و تقویت اشرافی گری در میان عده ای گردید. امام سعی میکرد با گفتار و کردار خویش توجه مردم را به ارزش های دینی و سنت پیامبر جلب نماید. خطبه های فراوانی از ایشان در این موضوع باقی مانده است ان حضرت با زندگی بسیار ساده و به دور از تجملات الگوی مناسبی برای دیگران بود.

۱۵- چه مواردی سبب شد برخی از افراد متوجه بودن امام علی (ع) در اجرای عدالت شوند و به دشمنی با او بپردازند؟ در حکومت امام علی (ع) تمامی مسلمانان از احترام و حقوق برابر برخوردار بودند. امام در توزیع بیت المال هیچ مسلمانی را بر مسلمان دیگر برتری نمیداد و برای عرب و غیر عرب سهمی یکسان در نظر میگرفت. کسانی که پیش از ان سهم بیشتری از بیت المال میگرفتند در برابر این شیوه ی عادلانه امام مقاومت کردند آنها وقتی پی بردند که حضرت علی (ع) در اجرای عدالت مصمم است به دشمنی با ایشان پرداختند

۱۶- امام علی در انتخاب افراد برای حکومت ولایت چگونه عمل می کرد؟

امام افراد را بر پایه شایستگی و لیاقت برای حکومت ولایت برمی گزید و حاضر نبود برای رسیدن به هدف از اشخاص ناصالح و ستمگر استفاده کند برخی از یاران علی (ع) به ان حضرت پیشنهاد میکردند به افرادی که برای حکومت مشکل ایجاد میکنند مقام بدهد امام میفرمود: **آیا من پیروزی را با ستم به دست آورم**

۱۷- معاویه از چه زمانی حاکم شام بود و شرط وی برای اطاعت از امیر مومنان علی (ع) چه بود؟

معاویه پسر ابوسفیان که از زمان خلافت عمر حاکم شام بود اعلام کرد در صورتی از امام اطاعت می کند که حکومت شام و مصر به او واگذار شود اما امام با شناختی که از دشمنی امویان با اسلام و پیامبر داشت فرمود: **خداوند دوست ندارد که من گمراه کنندگان را باور خود قرار دهم**

۱۸- برخورد امام علی(ع) با مخالفان و منتقدان چگونه بود؟

امام علی(ع) با مخالفان مدارا می کرد و از انتقادهای آنان ناراحت و خشمگین نمی شد و حتی سهمشان را از بیت المال نیز می پرداخت اما زمانی با مخالفان برخورد می کرد که آنها دست به شمشیر می بردند یا فتنه ای به پا می کردند که به امنیت دین یا وحدت جامعه آسیب میزد

۱۹- امام حسن(ع) چه زمانی به خلافت رسید؟

پس از شهادت امیر مومنان در ۲۱ رمضان سال ۴۰ هجری قمری مردم کوفه با امام حسن(ع) بیعت کردند

۲۰- چرا امام حسن(ع) مجبور به صلح با معاویه شد؟

در نخستین روزهای خلافت معاویه را از سرکشی و نافرمانی نهی کرد اما معاویه با سپاهی عظیم راهی عراق شد اما قصد داشت در مقابل معاویه ایستادگی نماید لذا امام حسن مجتبی(ع) با سپاهی به فرماندهی یکی از یاران خود عازم جنگ دفاعی با معاویه شدند این در حالی بود که معاویه با وعده های پول و مقام فرماندهان سپاه امام حسن مجتبی(ع) را فریب داده و جذب خود نموده بود در چنین اوضاعی امام ناچار شد پیشنهاد صلح با معاویه را تحت شرایطی بپذیرد

۲۱- معاویه پس از تحمیل صلح بر امام حسن(ع) و نشستن بر مسند خلافت در شام چه اقداماتی انجام داد؟

معاویه پس از تحمیل صلح بر امام حسن(ع) در شام به خلافت نشست او سیاستمداری فریبکار بود و با دادن پول و مقام اشخاص با نفوذ و قدرتمند را جذب خود می کرد عمر و عاص یکی از این افراد بود او که به طمع دست یافتن به حکومت مصر به معاویه پیوسته بود نقش مهمی در جلوگیری از شکست معاویه در جنگ صفین داشت معاویه به هیچ یک از تعهدات خود در پیمان صلح با امام حسن(ع) پایبند نماند

۲۲- چه زمانی و چگونه زمینه های قیام امام حسین(ع) فراهم شد؟

امام حسین(ع) سالها در کنار پدرش امیر مومنان و برادرش امام حسن(ع) در صحنه جهاد و مبارزه حاضر بود آن حضرت پس از شهادت برادر با سخنرانی و نامه های افشاگرانه علیه حکومت ظالمانه معاویه مبارزه کرد پس از مرگ معاویه پسرش یزید طبق وصیت او به خلافت رسید یزید مانند جوانان دوران جاهلیت رفتار میکرد ظلم و فساد آشکارا او در جهان اسلام شهرت داشت

۲۳- چرا امام حسین(ع) پس از به قدرت رسیدن یزید از مدینه به مکه رفت؟

امام حسین(ع) که نمی خواست با یزید بیعت نماید با خانواده و بستگان خود از مدینه راهی مکه شد اما قصد داشت که در پناه خانه خدا و با استفاده از ایام حج مردم را برای مخالفت با حکومت ستمکار و فاسد یزید آماده کند

۲۴- چرا امام حسین (ع) به سوی کوفه حرکت کرد؟

مردم کوفه که از حرکت آن حضرت به مکه آگاه شده بودند بانوشتن نامه های فراوان ایشان را به آن شهر دعوت کردند امام نخست اعتنایی به آن نامه ها نکرد اما با اصرار کوفیان پسر عموی خود مسلم بن عقیل راروانه انجا کرد پس از ورود مسلم به کوفه هزاران نفر بامسلم به نمایندگی از امام حسین(ع) بیعت کردند امام نیز پس از دریافت نامه مسلم عازم کوفه شد

۲۵- یزید پس از شنیدن خبر حرکت امام حسین (ع) چه اقداماتی انجام داد؟

یزید باشنیدن اخبار کوفه ذعبیدالله بن زیادراکه مردی سنگدل و خونریز بود به حکومت آنجا منصوب کرد عبیدالله با ایجاد رعب و وحشت مردم را ترساند و مسلم بن عقیل رادستگیر کرد وبه شهادت رساند اوسپس مردم کوفه را وادار کرد که آماده جنگ بافرزند پیامبر شوندسپاه یزید مانع رسیدن امام و یارانش به کوفه شدند وکاروان آن حضرت راناچار به توقف درسرمین گرم و خشک کربلا نمودند

۲۶- لشکریان یزید که امام و یارانش را کربلا مجبور به توقف کرده بودند چه برخوردی با آنان کردند؟

لشکریان یزید که تعدادشان بسیار زیاد بود امام حسین (ع) و یارانش را محاصره و درروز عاشورا جنگ را آغاز کردند امام و یارانش که مرگ درراه عقیده وایمان راسعادت وزندگی درسایه حکومت ستمگران رانگ می دانستند شجاعانه جنگیدند ودرراه حق به شهادت رسیدند

۲۷- چرا قیام کربلا وشهادت امام حسین (ع) نیاز بود؟

اینکه نیم قرن بعداز رحلت رسول خدا فرد فاسد و گنه کاری چون یزید به عنوان خلیفه ی مسلمانان به قدرت رسید نشان میدهد که جامعه اسلامی دچار انحراف بزرگی شده بود فقط حرکتی عظیم مانند قیام کربلا و شهادت امام حسین و فرزندان بستگان و یارانش میتوانست از گسترش این انحراف جلوگیری کند

۲۸- امام حسین (ع) برای قیام خود چه اهدافی را برشمرده است؟

امام حسین (ع) دروصیت نامه خویش درباره هدف قیام خود فرموده است: هدف من اصلاح امت جدم رسول الله امربه معروف و نهی ازمنکر وپیاده کردن سیره رسول الله و پدرم علی بن ابیطالب است

۲۹- اهداف قیام کربلا چگونه برهمگان آشکارشد؟

حضرت زینب پس از شهادت برادر خود دردوران اسارت باسخنرانیهای روشنگرانه اهداف قیام کربلا وچهره واقعی حکومت ستمکار بنی امیه رابرای همگان آشکار کرد

۳۰- قیام کربلا و حادثه عاشورا چه تاثیری بر مردم جهان گذاشته است؟

تاریخ گواهی می دهد که از آن پس قیام های زیادی در جهان اسلام ونواحی دیگر از قیام عاشورا الگو گرفته اند این قیام تاثیر بسیاری در روحیه ظلم ستیزی مسلمانان به ویژه شیعیان برجای نهاده است

پایان سوالات درس دهم

۱- هنگام ظهور اسلام در شبه جزیره ی عربستان خسرو پرویز بر ایران حکومت میکرد

۲- خسرو پرویز دعوت پیامبر را برای قبول اسلام پذیرفت (صحیح)

۳- اوضاع ایران در استانه ی حمله ی اعراب چگونه بود؟

الف) رقابت در درون دربار ساسانی بعزت قتل خسرو پرویز به دست پسرش بیشتر شده بود

ب) شورش فرماندهان روحیه ی سپاهیان را ضعیف کرده بود

ج) مردم به دلیل وجود نظام طبقاتی بی عدالتی و مالیات های سنگین از حکومت ساسانیان ناراضی بودند

د) زمینها و مزارع حاصلخیز بر اثر طغیان رود های دجله و فرات از بین رفته بودند

ه) قحطی و شیوع بیماری های طاعون و وبا اوضاع را بدتر کرده بود

۴- چه کسی فرمان حمله به مرزهای حکومت ساسانی وامپراتوری روم شرقی را صادر کرد؟

ابوبکر خلیفه اول

۵- در زمان خلافت عمر بخش اعظم ایران به دست اعراب مسلمان فتح شد

۶- نبرد قادسیه را توضیح دهید؟

ارتش ساسانی در نبرد قادسیه از سپاه مسلمانان که دارای روحیه بالا و انگیزه بیشتری بودند شکست خوردند رستم فرحزاد فرمانده سپاه ساسانی کشته شد و مدتی بعد تیسفون پایتخت ساسانیان با گنجینه ای از غنایم به دست اعراب افتاد

۷- فرمانده ارتش ساسانی در نبرد قادسیه چه کسی بود؟

رستم فرحزاد

۸- مسلمانان در چه جنگی ضربه نهایی را بر پیکر ارتش ساسانی وارد کردند؟

جنگ نهاوند

۹- سلسله ساسانی چگونه سقوط کرد؟

ضربه نهایی بر پیکر ارتش ساسانی در نبرد نهاوند وارد شد به طوری که یزدگرد سوم آخرین پادشاه ساسانی دیگر نتوانست سپاهی را برای مقابله اعراب گردآوری کند پس از جنگ نهاوند شهرها و ولایات ایران یکی پس از دیگری به تصرف اعراب درآمدند و سرانجام با ورود اعراب به خراسان یزدگرد سوم به دست آسیابانی در مرو به قتل رسید و سلسله ساسانی پس از چهارصد سال به پایان رسید

۱۰- آخرین پادشاه ساسانی که بود و به دست چه کسی به قتل رسید؟

یزدگرد سوم به دست آسیابانی در مرو به قتل رسید

۱۱- اوضاع ایران در دوران خلافت امویان چگونه بود؟

الف) امویان حکومت را بر پایه خشونت و ظلم بنا نهاده بودند

ب) اشراف و سران قبایل عرب بر بیشتر ولایات ایران حکومت میکردند

ج) بنی امیه به قوم و نسب خود فخر فروشی میکردند

د) اقوام غیر عرب از جمله ایرانیان را تحقیر میکردند

۵) ایران اجازه نداشتند مقام و منصبهای مهم مانند حکومت ولایات یا فرماندهی سپاه را عهده دار شوند

۱۲- مرکز خلافت امویان کدام شهر بود؟

شام

۱۳- در دوران بنی امیه کدام امامان به شهادت رسیدند؟

امام حسین امام حسن امام سجاد و امام محمد باقر

۱۴- چرا مردم ایران به مبارزه و مخالفت با حکومت امویان پرداختند؟

چون مردم ایران از ظلم و ستم و قوم گرایی امویان به سطوح آمده بودند و هر فرصتی برای مخالفت استفاده میکردند

۱۵- مختار ثقفی در کجا و به خونخواهی چه کسی قیام کرد؟

در کوفه و به خونخواهی امام حسین و یارانش

۱۶- عباسیان چگونه به قدرت رسیدند؟

در اواخر حکومت اموی آنها نمایندگی را به نقاط مختلف ایران میفرستادند و مردم را به قیام بر علیه بنی امیه و حکومت یکی از خاندان پیامبر دعوت میکردند اما نمی گفتند منظورشان از آن فرد چه کسی است ایرانیان مسلمان به ویژه خراسانیان دعوت آنها را پذیرفتند و سرانجام ابو مسلم سردار ایرانی در خراسان قیام کرد و امویان را شکست داد و سفاح از خاندان عباسیان را به خلافت رساند

۱۷- خلیفه ی دوم عباسی که بود؟

منصور عباسی

۱۸- ابو مسلم موفق شد امویان را شکست دهد و سفاح از خاندان عباسیان را به خلافت برساند

۱۹- اقدامات منصور عباسی را بنویسید؟

الف) بنای شهر بغداد

ب) به شهادت رساندن امامان شیعه

ج) به قتل رساندن ابو مسلم خراسانی

۲۰- کدام خلفای عباسی امامان شیعه را به زندان انداختند و به شهادت رساندند؟

منصور - هارون الرشید و متوکل

۲۱- آیا خلفای عباسی از ایرانیان برای اداره ی حکومت استفاده میکردند یا نه توضیح دهید؟

بله خلفای عباسی بر عکس امویان از ایرانیان در سمت های مهمی چون وزارت فرماندهی سپاه و حکومت شهر ها استفاده میکردند که البته بسیار از آنها سرنوشتی تلخ و ناگوار داشتند

۱۲۲- ایرانیانی که به خدمت عباسیان در آمدند چه سرنوشتی پیدا کردند؟

بسیاری از ایرانیانی که به خدمت خلافت عباسی در آمدند سرنوشتی تلخ و ناگوار داشتند

۲۳- منصور عباسی ناجوانمردانه ابومسلم خراسانی را به قتل رساند

۲۴- برمکیان چه کسانی بودند؟

از خاندان مشهور ایرانی بودند که در زمان خلافت هارون عهده دار وزرات و حکومت ولایت بودند و نفوذ و قدرت فراوانی کسب کرده بودند

۲۵- سرانجام برمکیان چه بود؟

هارون خلیفه ی عباسی بر آنها خشم گرفت و دستور داد آنها را از قدرت برکنار و زندانی کنند و به قتل برسانند

۲۶- تفاوت و شباهت بین حکومت عباسیان و امویان چه بود؟

تفاوت: امویان قوم گرا بودند در صورتی که عباسیان اینگونه نبودند

شباهت: هر دو ظالم بودند و به نا حق حاکم شده بودند حکومتشان مروثی بود و اشراف گرا بودند

۲۷- ضعف و تجزیه قلمرو عباسیان از چه زمانی شروع شد؟

در قرن سوم هجری خلافت عباسیان رو به ضعف نهاد در چنین شرایطی بود که به تدریج حکومت هایی در نقاط مختلف ایران شکل گرفت و تجزیه قلمرو پهناور آغاز شد

۲۸- نخستین ایرانی که به اسلام مشرف شد چه کسی بود؟

سلمان فارسی

۲۹- نقش سلمان فارسی در جنگ احزاب (خندق) چه بود؟

او پیشنهاد کرد برای دفاع از شهر مدینه خندقی حفر کنند

۳۰- پیامبر درباره ی سلمان چه فرموده اند؟

سلمان از اهل بیت ماست

۳۱- چند تن از یاران با وفای حضرت علی را نام ببرید؟

سلمان مقداد ابوذر و عمار

۳۲- حاکمان ایرانی یمن در چه زمانی مسلمان شدند؟

در زمان رسول خدا به مدینه رفتند و به دین اسلام ایمان آوردند

۱۳۳- ایرانیان چگونه به دین اسلام گرایش پیدا کردند؟

پس از درک پیام اسلام داوطلبان این دین را پذیرفتند

۱۳۴- دلیل علاقه ایرانیان به اسلام چه بود؟

پیام اسلام برابری و برادری بود این پیام برای مردم ایران که از امتیازات طبقاتی اشراف ناخوشنود بودند جذابیت فراوانی داشت علاوه بر آن اخلاق و رفتار پیامبر و امامان شیعه نقش مهمی در علاقه مندی ایرانیان به اسلام داشت

۱۳۵- چرا ایرانیان علاقه و ارادت خاصی به حضرت علی (ع) و فرزندانش پیدا کردند؟

چون آن حضرت در دوران حکومت خود هیچ برتری و امتیازی برای اعراب نسبت به غیر اعراب در نظر نمیگرفت

۱۳۶- حضور کدام امامان بزرگوار در ایران تاثیر زیادی بر توجه و گرایش مردم ایران به دین اسلام گذاشت؟

امام رضا و خواهرش حضرت معصومه (ع) و برادرش حضرت شاه چراغ (ع) و دیگر امام زادگان

۱- چه عاملی نقش و سهم زیادی در رونق و شکوفایی فرهنگ و تمدن ایرانی-اسلامی داشت؟ خلافت عباسیان پس از یک قرن فرمانروایی، ضعیف شد و خلفا نمی توانستند قلمرو پهناور خود را به خوبی اداره کنند. از این رو، شرایط مناسبی برای تشکیل سلسله های ایرانی به وجود آمد. این سلسله ها نقش و سهم زیادی در رونق و شکوفایی فرهنگ و تمدن ایرانی اسلامی داشتند.

۲- مهم ترین سلسله های ایرانی که در بین قرنهای سوم تا پنجم هجری بر بخش هایی از ایران حکومت می کردند را نام ببرید؟ سلسله های طاهریان، صفاریان، علویان، سامانیان و آل بویه

۳- بنیانگذار سلسله طاهریان چه کسی بود؟ طاهر ذوالیمینین

۴- مؤسس سلسله سامانیان چه کسی بود؟ امیراسماعیل سامانی

۵- مؤسس سلسله صفاریان که بود؟ و با کمک چه کسانی به حکومت رسید؟ یعقوب لیث، مؤسس سلسله صفاریان با پشتیبانی مردم سیستان و به خصوص گروه عیاران به قدرت دست یافت.

۶- بنیانگذار کدام سلسله ها بدون اجازه خلفای عباسی حکومت خود را برپا کردند؟ سلسله های طاهریان، صفاریان، علویان، سامانیان و آل بویه

۷- کدام یک از سلسله های زیر ریشه و تبار ایرانی نداشتند؟

الف) آل بویه ب) علویان طبرستان

ج) صفاریان د) سامانیان

۸- رابطه های سلسله های طاهریان و سامانیان با خلفای عباسی چگونه بود؟ این دو سلسله روابطی دوستانه با خلافت عباسیان برقرار کردند و امیران این سلسله ها معمولاً نسبت به خلفا اظهار وفاداری و فرمانبری می کردند

۹- روابط صفاریان با خلفای عباسی چگونه بود؟ روابط صفاریان با خلافت عباسی، خصمانه بود.

۱۰- اقدامات یعقوب لیث را بنویسید. حکومت طاهریان را برانداخت- به عراق لشکرکشی کرد و قصد داشت بغداد را تصرف کند، اما از سپاه خلیفه شکست خورد. و بر اثر بیماری و مرگ فرصت جبران این شکست را پیدا نکرد

۱۱- چرا خلفای عباسی دشمن علویان طبرستان بودند؟ زیرا علویان پیرو مذهب شیعه بودند و حکومت عباسیان را به رسمیت نمی شناختند

۱۲- روابط سلسله آل بویه با عباسیان چگونه بود؟ رابطه سلسله آل بویه با عباسیان به گونه ای دیگر بود. چون آل بویه بغداد را تصرف کردند و خلفای عباسی را تحت نفوذ و سلطه خود گرفتند

۱۳- کدام سلسله ایرانی بغداد را تصرف کردند و خلفای عباسی را تحت نفوذ و سلطه خود گرفتند؟ سلسله آل بویه

۱۴- آل بویه پیرو چه مذهبی بودند و در دوران حکومت آنها چه چیزی مورد توجه قرار گرفت؟ پیرو مذهب شیعه بودند. در دوران حکومت آنها، معارف و فرهنگ شیعه در ایران مورد توجه قرار گرفت و گسترش یافت

۱۵_ به دستور فرمانروایان آل بویه چه کارهایی انجام شد؟ به دستور فرمانروایان آل بویه حرم مطهر امامان در نجف، کربلا و کاظمین بازسازی شد و مراسم روز عید غدیر و مجالس سوگواری امام حسین با شکوه برگزار می شد.

۱۶_ کدام یک از سلسله های زیر مذهب شیعه داشتند؟

الف) آل بویه

ب) علویان طبرستان

ج) طاهریان

د) گزینه الف و ب

۱۷_ عالمان ایرانی در کدام رشته ها کتاب های زیادی تدوین کردند؟ رشته ُ تفسیر قرآن آثار مهمی توسط اندیشمندان مسلمان ایرانی نوشته شد.

در رشته های فلسفه، تاریخ، جغرافیا و موسیقی نیز دانشمندان مسلمان ایرانی، خوش درخشیدند و آثار سودمندی از خود به جا گذاشتند ایرانیان حتی در زبان و ادبیات عربی نیز پیشتاز بودند و قواعد صرف و نحو و دستور زبان و ادبیات عربی توسط ادیبان ایرانی تدوین شد.

۱۸_ عبدالله بن مقفع یا روزبه ایرانی در چه موضوعی کتاب می نوشت؟ عبدالله بن مُقَفَّع [مشهور به روزبه ایرانی] کتاب هایی را در موضوع تاریخ پادشاهان و قهرمانان کهن ایران و نیز اندرزنامه ها و آداب کشورداری از زبان پهلوی به زبان عربی ترجمه کردند.

۱۹_ ایرانیان مسلمان در تاسیس و گسترش کدام علوم پیشگاه بودند؟ معارف اسلامی، علوم انسانی، علوم تجربی و هنر و ادبیات

۲۰_ اقدامات مهم علمی و فرهنگی ایرانیان در قرون نخست هجری چه بود؟ کتاب های زیادی تدوین کردند، دانشمندان مسلمان ایرانی در رشته های مختلف خوش درخشیدند، قواعد صرف و نحو و دستور زبان و ادبیات عربی را تدوین کردند و انتقال برخی از میراث ادبی و تاریخی ایران باستان به جامعه اسلامی بود

۲۱_ کدام سلسله ایرانی نقش چشمگیری در رونق و شکوفایی فرهنگ و تمدن ایرانی_اسلامی داشتند؟ چرا؟

سامانیان و آل بویه نقش چشمگیری در رونق و شکوفایی فرهنگ و تمدن ایرانی_اسلامی داشتند. بیشتر فرمانروایان این سلسله ها به علم و ادب علاقه مند بودند و برای عالمان، دانشمندان و ادیبان، ارزش و احترام فراوانی قائل می شدند

۲۲_ کدام وزیران سامانی در شمار عالمان و ادیبان نامدار قرار داشتند؟ خاندان جیهانی و خاندان بلعمی (وزیران سامانیان)

۲۳_ پس از ورود اسلام به ایران تا مدت ها عربی زبان اداری ایران بود

۲۴_ شاعران معروف دوره ساسانی را نام ببرید؟

رودکی (پدر شعر فارسی)، فردوسی

۲۵- از قرن سوم هجری به بعد در نتیجه علاقه کدام حکومت ها به فرهنگ و زبان ایرانی، رونق ادبیات فارسی آغاز شد؟ صفاریان، ساسانیان

۲۶- فردوسی در اواخر حکومت ساسانیان سرودن شاهنامه را آغاز کرد.

۲۷- کدام آرامگاه ها جلوه شکوهمند میراث معماری ایرانی-اسلامی به شمار می روند؟ آرامگاه امیراسماعیل سامانی در بخارا و آرامگاه قابوس و شمگیر در گنبد کاووس

۲۸- از نخستین جلوه های مهم معماری ایرانی-اسلامی مساجد بودند

